

W jaki sposób motywować ucznia do nauki?

Choć wiedza to cenny nabytek, nie przeceniajmy jej. Jak ją zdobyć i wykorzystać – to dopiero wyzwanie! Wyzwaniem dla nauczyciela powinno być wypracowanie w uczniu umiejętności zdobywania wiedzy i zdolności logicznego myślenia – a nie wykucie przez ucznia zbioru encyklopedycznych faktów, z którymi przecież trzeba wiedzieć, jak się obchodzić.

Co decyduje o skutecznym nauczaniu? Motywacja. To stan, w którym chce nam się działać – dążyć do realizacji zamierzeń, planów, marzeń. Jak zmotywować ucznia? Sprawić, by cel był atrakcyjny i na miarę możliwości ucznia.

Osiągnięcia ucznia w dużej mierze zależą od środowiska rodzinnego. Dzieci uczą się tego, czego doświadczają w domu. Otaczane miłością i wyrozumiałością – uczą się cierpliwości. Jeśli są zachęcane do działania i akceptowane przez innych, zaczynają w siebie wierzyć. Jeśli ich działanie znajduje uznanie – szukają kolejnych celów.

Gdy rodzice mówią: "Dziecko źle się uczy, bo nie ma motywacji do nauki", wcale nie rozwiązują problemu. Powinni zapytać raczej: „Co ogranicza motywację i jak ją podnosić?”. Motywowanie zaczyna się w domu. Słabe zainteresowanie rodziców nauką dziecka, brak wiary w dziecko, częste kłótnie czy zbyt wygórowane aspiracje rodziców – nie są to odpowiednie warunki do nauki. Do zmotywowania dziecka nie wystarczy zdawkowe pytanie: "Lekcje odrobione?". Czasem przydatne okazuje się określenie harmonogramu dnia dziecka. Chęć do nauki w dużym stopniu zależy właśnie od wysiłków rodziców. Gdy będziemy odpowiednio pielęgnować jego motywację, prędzej lub później przestanie uczyć się „dla mamy i taty”. Zacznie to robić dla siebie.

Motywację do nauki zwiększają także: właściwe stosunki między uczniem a nauczycielem, prawidłowe funkcjonowanie ucznia w klasie, pozytywny wpływ grupy rówieśniczych, wreszcie – ciekawe lekcje.

W szkole najważniejszy jest uczeń. To dla nich nauczyciel staje się przewodnikiem, organizatorem procesu nauczania, pomocnikiem. Pokazuje, że niepowodzenia w nauce nie przekreślają szans ucznia, lecz są bodźcem do zwiększenia wysiłków. Nie można pozwolić, by dziecko przeżyło moment rozczarowania spowodowany nietaktowną uwagą bądź pochopną oceną. Taka decyzja może zadecydować o stosunku dziecka do całej instytucji szkolnej.

Motywacją do działań mogą być nagrody. Często nauczyciele chcieliby, aby uczniowie wykonywali swoje obowiązki ze względu na wartość samej nauki. Tak jak dorośli pracują dla pieniędzy, uczniowie pracują wszakże dla stopni. Ocena powinna przede wszystkim informować ucznia o stanie przyswojonych wiadomości czy umiejętności. Rzetelna informacja zwrotna o popełnionych błędach oraz o poprawnym

działaniu jest jedyną drogą podnoszenia aktywności ucznia na coraz wyższy poziom. Ocena, nawet ta niedostateczna, spełnia swoją motywacyjną funkcję, jeśli jej wydawaniu towarzyszy właściwe zachowanie nauczyciela. Mądre ocenianie musi podsumowywać nie tylko efekt końcowy pracy ucznia, ale również wysiłek i jego postępy rozpatrywane w kontekście indywidualnego rozwoju i możliwości. Tylko taka ocena – zarówno w przypadku bardziej, jak i mniej zdolnych uczniów – ma działanie motywujące.

Nie pomogą najlepsze środki przekazywania wiedzy, jeśli uczeń nie znajdzie w nauce celu. Bez chęci do nauki nie jest ona możliwa. Dlatego tak ważna jest motywacja.

Psycholog społeczny dr Hanna Hamer proponuje następujące techniki motywujące ucznia do nauki:

1. Stwórz luźną atmosferę podczas lekcji, demonstruj poczucie humoru, żartuj. Spraw, by nauka w zabawie stała się przyjemnością.
2. Szanuj odmienne zdanie uczniów i zachęcaj ich do samodzielnego, krytycznego, twórczego myślenia.
3. Staraj się być lubianym nauczycielem.
4. Reaguj na potrzeby uczniów, np. kiedy mówią, że czegoś nie rozumieją lub są zmęczeni czy zniechęceni.
5. Dbaj, aby poziom motywacji uczniów nie był zbyt niski (wtedy nic nie robią) ani za wysoki (wtedy dochodzi do dezorganizacji myślenia i działania, zwłaszcza w sytuacjach trudnych).
6. Obniżaj w grupie uczniów poziom napięcia i lęku; im wyższy lęk, tym mniejsza sprawność intelektualna.
7. Próbuj zaciekawić uczniów i rozwijać ich zainteresowania; motywy poznawcze (pragnienie wiedzy i rozumienia) dają znacznie lepsze i trwalsze efekty niż czysto egocentryczne (rywalizacja, pokazanie swojej wyższości) i zewnętrzne (nauka dla stopnia i sprawienia przyjemności innym osobom).
8. Oczekuj od uczniów tego, co w nich najlepsze i mów im o tym.
9. Dostosuj wymagania do górnej granicy możliwości uczniów: niech mają poczucie osiągalności celu, ale przy dużym wysiłku; tylko wtedy bowiem nauka może być dla nich w pełni satysfakcjonującym wyzwaniem.
10. Przypominaj uczniom, że niepowodzenia i błędy to normalny etap na drodze do doskonalenia się.
11. Ucz wyciągania konstruktywnych wniosków z porażek.

12.Zachęcaj do odnoszenia sukcesów.

13.Omawiaj konkretne korzyści, jakie można odnieść z każdej lekcji.

14.Chwal uczniów często – także za najdrobniejsze osiągnięcia.

15.Nagradzaj współpracę.

16.Przyznawaj się do błędów, pokazuj, że jesteś omylny, czym wzbudzisz do siebie sympatię uczniów.

17.Utrzymuj własną motywację do pracy na wysokim poziomie.

18.Kontroluj własny poziom stresu.

Andrzej Krawczyk - nauczyciel